

Hogeschool PXL

Departement Healthcare

Opleiding Ergotherapie

**HET GEBRUIK VAN POPPEN ALS STIMULEREND MATERIAAL
BIJ PERSONEN MET MATIGE TOT ERNSTIGE DEMENTIE**

Literatuurstudie, kwalitatief onderzoek en richtlijnen

Door **Katrien Schepers** en **Defne Demir**

Bachelorproef aangeboden tot het bekomen van het diploma van

Bachelor in de Ergotherapie

o.l.v. **Katrien Lannoy**, promotor

Hasselt, 2017

Hogeschool PXL

Departement Healthcare

Opleiding Ergotherapie

**HET GEBRUIK VAN POPPEN ALS STIMULEREND MATERIAAL
BIJ PERSONEN MET MATIGE TOT ERNSTIGE DEMENTIE**

Literatuurstudie, kwalitatief onderzoek en richtlijnen

Door **Katrien Schepers** en **Defne Demir**

Bachelorproef aangeboden tot het bekomen van het diploma van

Bachelor in de Ergotherapie

o.l.v. **Katrien Lannoy**, promotor

Hasselt, 2017

Voorwoord

Tijdens het realiseren van onze bachelorproef konden we op heel wat medewerking en steun van verschillende personen rekenen, daarom willen we hen graag bedanken.

Op de eerste plaats is dit Katrien Lannoy, onze promotor. Bedankt voor de vele feedback en ondersteuning gedurende het hele proces van realisatie van deze bachelorproef.

Daarnaast willen we de ergotherapeuten Bianca Jordens, Anne Dilissen en Tessa Vranken van het woonzorgcentrum Toermalien te Genk bedanken voor de professionele begeleiding. Directeur Liesbeth Leynen van het voornoemde woonzorgcentrum gaf ons het vertrouwen waardoor we heel wat ervaring hebben kunnen opdoen.

Graag richten wij ook een dankwoord aan de familieleden van personen met dementie en personeelsleden van de betrokken woonzorgcentra voor deelname aan de bevestigingen.

Ook dank aan Anneleen Janssens van het Expertisecentrum Dementie Contact Limburg voor de aangename samenwerking en het delen van praktijkervaring tijdens het tot stand komen van de richtlijnenbundel.

Als laatste verdienen onze ouders, familie en vrienden een welgemeende dankjewel voor het nalezen van onze bachelorproef, de deugddoende gesprekken en zoveel meer gedurende heel ons traject.

Veel leesplezier

Katrien Schepers en Defne Demir, Hasselt, 17 mei 2017

Inhoud

Voorwoord	4
Inhoud	5
1. Abstract	6
2. Inleiding	7
3. Methodologie	9
3.1 Literatuurstudie.....	9
3.1.1 Zoekstrategie.....	9
3.2 Praktijkstudie.....	10
3.2.1 Bevestigingen van personeels- en familieleden in woonzorgcentrum Toermalien	10
3.2.2 Observatie in woonzorgcentrum Toermalien	11
3.2.3 Bevestigingen van ergotherapeuten in andere woonzorgcentra	11
3.2.4 Uitwerking richtlijnenbundel & informatiebrochure	12
4. Resultaten.....	13
4.1 Voordelen van het gebruik van de pop	14
4.2 Knelpunten bij het gebruik van de pop	17
4.3 Wijze van implementatie van de pop.....	18
4.4 Resultaten uit bevestigingen in andere woonzorgcentra	19
5. Discussie	20
6. Conclusie	22
7. Bibliografie.....	23
8. Bijlagen	26
8.1 Bijlage 1 Blanco vragenlijsten	26
8.1.1 Vragenlijst personeel.....	26
8.1.2 Vragenlijst familieleden.....	27
8.2 Bijlage 2 Richtlijnenbundel	29
8.3 Bijlage 3 Informatiebrochure	42

1. Abstract

Het gebruik van poppen als stimulerend materiaal bij personen met matige tot ernstige dementie: literatuurstudie, kwalitatief onderzoek en richtlijnen

Door: Katrien Schepers en Defne Demir

Promotor: Katrien Lannoy

Datum en plaats: juni 2017, PXL Hasselt

Inleiding

Personen met dementie kunnen onrustig en probleemgedrag vertonen omdat ze de wereld om zich heen niet meer begrijpen. Het is bewezen dat stimulerend materiaal een positief effect heeft op personen met dementie. Op vraag van het Expertisecentrum Dementie Contact Limburg werd een vervolgonderzoek gevoerd rond het gebruik en de implementatie van poppen als stimulerend materiaal bij personen met dementie in woonzorgcentra.

Doel

Het onderzoek heeft als doel het gebruik en de implementatie van de pop na te gaan in verschillende woonzorgcentra. Via literatuur- en praktijkonderzoek werd er nagegaan welke stimulerende materialen aangeboden kunnen worden en welke handvaten er ter beschikking zijn voor personeel en familie omtrent het gebruik en de implementatie van de pop.

Methode

In deze bachelorproef is een literatuurstudie uitgevoerd via de databank Pubmed en de zoekmachine Google. Steeds werd de sneeuwbalmethode toegepast. Verder werden boeken geleend uit de bibliotheek rond stimulerend materiaal. Het personeel en familieleden in verschillende woonzorgcentra werden bevraagd aan de hand van een semi-gestructureerd interview. Aan de hand van de verkregen informatie uit de literatuurstudie en de interviews werden praktische richtlijnen uitgewerkt.

Resultaten

Uit onderzoek kwam naar voren dat een pop ervoor zorgt dat bewoners een verhoogde communicatie vertonen en een gevoel van voldoening krijgen door te zorgen voor de pop. Ook de fundamentele behoefte aan liefde, gehechtheid en fysiek contact worden vervuld. De praktische uitwerking krijgt vorm in een richtlijnenbundel die zich richt tot personeelsleden van het woonzorgcentrum en dient als leidraad voor het gebruik van de pop. De informatiebrochure licht familieleden in over de toepasbaarheid van de pop. Beiden werden reeds geïntroduceerd in het woonzorgcentrum dat betrokken is bij het onderzoek.

Conclusie

Richtlijnen over hoe de pop gebruikt dient te worden en de implementatie hiervan zijn terug te vinden in de vorm van een richtlijnenbundel en een informatiebrochure. Het gebruik van de pop heeft het grootste effect wanneer ze actief door verschillende personen wordt aangeboden.

Trefwoorden

Matige tot ernstige dementie, pop, stimulerend materiaal, woonzorgcentrum, richtlijnen

2. Inleiding

Dementie is een neurodegeneratieve aandoening, ook wel de ziekte van de 21e eeuw genoemd, die de cognitieve capaciteiten aantast (Jonker, Slaets & Verhey, 2009). Door de pathologische veroudering van de hersenen gaan hersencellen verloren. Dit zorgt ervoor dat er gaten ontstaan in het informatienetwerk. Dit zal leiden tot functionele en gedragsproblemen waarbij geheugenverlies centraal staat. Dementie is een degeneratieve ziekte wat wil zeggen dat deze onomkeerbaar is. Verbetering is niet mogelijk, wel wordt er getracht vaardigheden zolang mogelijk te behouden. Medicamenteuze behandelingen trachten symptomen te verlichten door middel van medicatie. Hiernaast wordt steeds meer gebruik gemaakt van niet-medicamenteuze behandeling (Mitchell, 2014).

De prevalentie van personen met dementie boven 65 jaar in Vlaanderen bedraagt naar schatting 122.000 inwoners. Wanneer personen onder de 65 jaar lijden aan dementie wordt er gesproken van jongdementie en behoren ze bij gevolg niet tot deze 122.000 inwoners. Van deze 122.000 personen met dementie zou 70 procent huis wonen met ondersteuning van familie en mantelzorgers. De andere 30 procent (36.600 personen) zijn terug te vinden op geriatrische afdelingen van woonzorgcentra. Aangezien er in Vlaanderen 1.100.000 inwoners boven de 65 jaar zijn, kan er gesteld worden dat 1 op 9 van deze personen lijdt aan dementie (Steyaert, 2016).

Wanneer de zorgvraag van de persoon met dementie te groot wordt voor familie en mantelzorgers wordt vaak de overstap van de thuissituatie naar een woonzorgcentrum gemaakt. Er kan gesteld worden dat dit een erg ingrijpende gebeurtenis is. Als gevolg hiervan kan er een verstoring van tijdsbeleving optreden. Dagen kunnen niet meer naar wens worden ingevuld maar worden bepaald door de structuur van het woonzorgcentrum (Abrahams & Noben, 2013).

Het is bewezen dat stimulerend materiaal een positief effect heeft op deze doelgroep om onaangenaam gedrag te verminderen. Onder stimulerende materialen worden bijvoorbeeld levensechte dieren, kinderspeelgoed en een interactiekussen verstaan (Cohen-Mansfield, 2010). Met onaangenaam gedrag wordt onder andere roepgedrag, onrustigheid en ontremming bedoeld (Cohen- Mansfield & Libin, 2004). Stimulerend materiaal heeft niet alleen effect op onaangenaam gedrag maar ook op het welzijn van de persoon met dementie (Abrahams, 2013). Door de achteruitgang van de cognitieve capaciteiten treedt er agnosie op, voorwerpen worden niet meer herkend. Angst en onzekerheid zijn in deze situatie gevoelens die naar boven komen.

Ook treedt er ten gevolge van vereenzaming storend gedrag op dat men probeert te doorbeken door het aanbieden van een stimulerende omgeving (Cohen-Mansfield, 2010).

In deze bachelorproef wordt er onderzoek gedaan naar het gebruik en de implementatie van een pop als stimulerend materiaal bij personen met dementie. Het gaat hierbij specifiek over personen met een matige tot ernstige dementie. Deze benaming geeft het stadium weer waarin de persoon zich bevindt. In dit middenstadium hebben personen met dementie steeds meer hulp nodig bij de dagelijkse verzorging. Er bestaat ook een voor-, begin- en eindstadium van dementie. In ieder stadium vertoont de persoon met dementie specifieke symptomen en is er nood aan adequate begeleiding (Jonker et al., 2009). Het onderzoek splitst zich op in een literatuur en praktijk gedeelte. In de praktijk zullen er bevestigingen bij de omgeving van personen met dementie binnen een woonzorgcentrum plaatsvinden. Onder de omgeving worden familieleden van personen met dementie en personeelsleden van het woonzorgcentrum, waar de personen verblijven, verstaan.

Er is reeds heel wat onderzoek verricht naar de effectiviteit van stimulerend materiaal. In 2013 werd er door het kennisatelier Archipel, Bejaardenzorg Grauwzusters Limburg, partner in het Limburgs Netwerk Dementie, onderzoek gevoerd naar de effectiviteit van stimulerend materiaal. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het actief aanbieden van stimulerend materiaal een afname van storend gedrag kan veroorzaken.

Vanuit deze bevindingen vloeit de volgende onderzoeksvraag: Hoe dient het gebruik en de implementatie van de pop als stimulerend materiaal te verlopen bij personen met dementie in een woonzorgcentrum om een rustgevend effect te verkrijgen en de kwaliteit van het leven te verhogen?

Er zal getracht worden antwoorden te vinden op enkele subvragen.

- In welke mate heeft de omgeving (personeel en familie) van personen met dementie inzicht over het gebruik van poppen?
- In welke mate worden poppen toegepast in het woonzorgcentrum en door wie?
- In hoeverre zijn de familieleden en het personeel betrokken bij het aanbieden van de pop als stimulerend materiaal?
- Hoe verloopt de implementatie van poppen in woonzorgcentra?
- Wat zijn de voordelen van het gebruik van poppen bij personen met dementie?

3. Methodologie

3.1 Literatuurstudie

3.1.1 Zoekstrategie

Een literatuurstudie over een prikkelende omgeving bij personen met dementie werd uitgevoerd. De literatuur werd systematisch doorzocht omtrent het onderwerp stimulerende materialen die aangeboden worden in woonzorgcentra. De zoektocht startte via de digitale bibliotheek Pubmed en de zoekmachines Google en Google Scholar. De Mesh-termen die gebruikt werden zijn ‘Dolls’ en ‘Dementia’. Ook wetenschappelijke artikelen die de effectiviteit hiervan beschrijven, werden opgezocht. Enkel Nederlands- en Engelstalige artikels werden beoordeeld naar bruikbaarheid. Er werden boeken geleend uit de bibliotheek over stimulerend materiaal bij personen met dementie. Ook het Expertisecentrum Dementie Contact Limburg reikte bruikbare literatuur aan in functie van deze bachelorproef. De sneeuwbalmethode werd toegepast bij bruikbare artikels totdat de procedure geen relevante informatie meer opleverde. Dit leverde 31 artikels op en 4 informatieve boeken waarmee aan de slag werd gegaan. De zoekterm ‘Dolls’ leverde in de digitale bibliotheek Pubmed en de zoekmachine Google Scholar enkel achtergrondinformatie op maar niet de diepgaande informatie waarnaar werd gezocht. In volgende tabel kan men raadplegen welke zoektermen verder werden gebruikt.

Zoektermen o.b.v. PICO

PICO	TOEPASSING	ZOEKTERMEN
Person	Personen met matige tot ernstige dementie	Dementia
Intervention	Implementatie van stimulerend materiaal bij personen met matige tot ernstige dementie in een woonzorgcentrum	Dolls Stimulating Environment Family Care home Caregivers Nonpharmacological treatment
Comparison	Geen interventie	
Outcome	Het gedrag dat poppen teweeg brengt bij personen met matige tot ernstige dementie	Quality of life Well-being Communication

3.2 Praktijkstudie

3.2.1 Bevestigingen van personeels- en familieleden in woonzorgcentrum Toermalien

Aanvullend werden er interviews afgenomen in het woonzorgcentrum Toermalien. Omdat er nog niet veel cliëntgegevens ter beschikking waren over de geïnterviewde deelnemers werd gebruik gemaakt van een kwalitatieve methode (Wouters, Van Zaalen & Bruijning, 2014).

Inclusie- en exclusiecriteria

Inclusiecriteria:

- persoon met matige tot ernstige dementie
- persoon met kinderen of die vroeger veel in contact is geweest met kinderen
- persoon die onrustig gedrag vertoont

Exclusiecriteria:

- persoon met beginnende dementie

Het voornaamste doel van het onderzoek was te komen tot inzichten waar tot nu toe weinig over geweten is. Daardoor werd er exploratief te werk gegaan. Dit wil zeggen dat er in de loop van het onderzoek nieuwe elementen opdoken waarop ingespeeld werd (Mortelmans, 2013). Aan de hand van deze inzichten werden richtlijnen opgesteld voor het gebruik van poppen in het woonzorgcentrum.

Het tweede doel van het kwalitatief onderzoek is het onderwerp beschrijven. Er werden observaties uitgevoerd waaraan een gedetailleerde beschrijving gekoppeld werd zodat processen begrepen kunnen worden en betekenis krijgen (Mortelmans, 2013). In het kader van deze bachelorproef werden in het woonzorgcentrum Toermalien een aantal observaties uitgevoerd over het gebruik van de pop.

Er werd niet alleen getracht kennis op te doen maar ook een sociaal probleem aan te pakken en de betrokkenen instrumenten aan te reiken. Hierdoor valt dit kwalitatief onderzoek onder een emancipatorisch onderzoek (Mortelmans, 2013). In dit geval ging het om het ontwikkelen en het implementeren van een educatiepakket, zowel voor familie als voor personeel. Een richtlijnenbundel die een leidraad kan zijn voor personeel tijdens het aanbieden van de pop werd uitgewerkt. Deze werd voorgesteld aan een team ergotherapeuten die deze richtlijnenbundel op hun beurt kunnen introduceren op hun afdelingen via het multidisciplinair team.

Om bewoners van de afdeling die in aanraking komen met de pop grondig in kaart te brengen, werden familie- en personeelsleden die het meeste contact hebben met de bewoner bevestigd. Door middel van het semi-gestructureerd interview werd getracht informatie te bekomen over het gebruik van de pop, de introductie hiervan en het gedrag dat hiermee gepaard gaat. Ook werd er geïnformeerd naar de activiteiten die uitgevoerd worden met de pop. Op basis van literatuuronderzoek en observaties werden de thema's voor de vragenlijsten opgesteld (bijlage 1). De thema's zijn: contact en gebruik met de pop, introductie van de pop in het woonzorgcentrum en persoonlijk mening. Deze thema's komen in beide vragenlijsten overeen, de uitwerking hiervan verschilt. De inhoud van de vragenlijsten werd afgetoetst bij een medewerker van het Expertisecentrum Dementie Contact Limburg. Via de vragenlijst voor personeelsleden werden volgende disciplines bereikt: verpleging, ergotherapeuten, kinesisten, vrijwilligers en verzorgend personeel. De familieleden van de bewoners die bevestigd werden, waren voornamelijk de kinderen van de personen met dementie omdat deze het meest op bezoek kwamen.

De interviews werden afgenomen tijdens de stageperiode november-december van het jaar 2016. De persoonlijke gegevens werden uit het interview gehaald, er werden geen patiëntendossiers ingekeken.

3.2.2 Observatie in woonzorgcentrum Toermalien

Het doel van de observaties uitgevoerd in het woonzorgcentrum Toermalien is een beeld vormen over het gebruik van stimulerend materiaal en het gedrag van bewoners op dit gebruik. Er werd gebruik gemaakt van een observatieschema. Deze observaties gebeurden op verschillende tijdstippen en verschillende plaatsen zoals in de eetruimte, in de gang, op de kamer...

3.2.3 Bevestigingen van ergotherapeuten in andere woonzorgcentra

Aanvullend werden er ook interviews afgenomen in andere woonzorgcentra waarbij enkel de ergotherapeuten werden bevestigd. Deze vragenlijst bevat opnieuw dezelfde thema's die nu anders werden uitgewerkt. Er werd getracht een algemeen beeld van het gebruik van de pop te verkrijgen en niet de situatie van iedere individuele persoon.

3.2.4 Uitwerking richtlijnenbundel & informatiebrochure

Aan de hand van de verkregen informatie uit de literatuur en uit de afgenomen interviews werden richtlijnen opgesteld die als leidraad kunnen dienen voor het gebruik en de introductie van de pop bij personen met dementie in een woonzorgcentrum. Er werd getracht deze richtlijnen uit te schrijven zodat deze toepasbaar zijn in de praktijk. Door observatie en het meedraaien tijdens een stageperiode werd duidelijk aan welke informatie nood was. Eerst werden verschillende items voorgesteld en goedgekeurd waarna deze verder uitgeschreven konden worden. Een eerste versie werd voorgesteld aan een team ergotherapeuten van verschillende afdelingen van het woonzorgcentrum waar deze bachelorproef werd opgestart. Naast de richtlijnenbundel voor personeelsleden van een woonzorgcentrum werd er ook een informatiebrochure uitgewerkt die familieleden of kennissen van personen met dementie inlicht over het gebruik van de pop.

4. Resultaten

De uitgewerkte richtlijnenbundel en informatiebrochure zijn terug te vinden in de bijlagen (bijlage 2 & 3). De richtlijnenbundel informeert personeel over de voordelen en de mogelijke introductie van het gebruik van de pop. De bijhorende informatiebrochure dient om familieleden van personen met dementie in te lichten over het gebruik van de pop als stimulerend materiaal. De uitwerking hiervan is gebaseerd op de voornaamste bevindingen uit de literatuur- en praktijkstudie.

In de periode november-december van het jaar 2016 werden de interviews in het betrokken woonzorgcentrum afgenomen. Op dat moment waren er 2 personen die aan de criteria voldeden en gebruik maakten van de pop als stimulerend materiaal. De omgeving, personeels- en familieleden van deze 2 personen met dementie werden bevraagd. Concreet gaat het over 9 personeelsleden en 3 familieleden. De personeelsleden die bevraagd werden bestaan uit 5 disciplines namelijk ergotherapeuten, kinesisten, verpleeg- en zorgkundigen en een vrijwilliger. Om de bewoners in kaart te brengen werden 12 interviews afgenomen. Conclusies die hieruit getrokken kunnen worden, zijn dat familieleden over onvoldoende informatie beschikken en dat er een erg verschillende mening onder het personeel bestaat omtrent het gebruik van de pop als stimulerend materiaal. Na de bevragingen in het betrokken woonzorgcentrum werd besloten om extra interviews af te nemen in andere woonzorgcentra. Het doel was een bredere kijk te krijgen op het gebruik van de pop. Enkel de ergotherapeuten van de woonzorgcentra zouden bevraagd worden omtrent het gebruik en de introductie van de pop. Er werden 4 woonzorgcentra, allen gelegen in Limburg, aangeschreven met de vraag tot deelname aan dit onderzoek. Hiervan stemden 3 woonzorgcentra toe en werden de ergotherapeuten bevraagd.

Een eerste versie van de richtlijnenbundel werd voorgesteld op een teamvergadering van ergotherapeuten in het deelnemend woonzorgcentrum. Op hun beurt zullen de ergotherapeuten de richtlijnen verder verspreiden naar de andere disciplines op hun afdeling. Via deze weg bereikt de richtlijnenbundel een breed publiek in het woonzorgcentrum. Na de voorstelling van de richtlijnenbundel aan het team ergotherapeuten werd er een bevraging gedaan naar de inhoud en bruikbaarheid. Bemerkingen waren onder andere aandachtspunten die extra in het oog mochten springen en de bronvermelding die best in een referentielijst wordt weergegeven in plaats van verwijzingen in de tekst. Verder waren de ergotherapeuten het eens over de

bruikbaarheid en deelden ze mee het onderwerp erg interessant te vinden. De voorgestelde richtlijnenbundel werd herwerkt aan de hand van deze feedback.

Voor de familie van de personen met dementie werd de informatiebrochure op een openbare plaats ter beschikking gelegd. Deze brochure informeert hen over de voordelen en de wijze van gebruik van de pop. Hierin zijn ook de contactgegevens van de referentiepersoon dementie van het woonzorgcentrum terug te vinden zodat er steeds iemand aanspreekbaar is.

4.1 Voordelen van het gebruik van de pop

Uit studies blijkt dat het gebruik van speelgoed en objecten de communicatie verhoogt (Mitchell & Templeton, 2014). Positieve gevoelens van gehechtheid en veiligheid bij ouderen versterken, negatief en agressief gedrag neemt af (Mackenzie, 2006; Ellingford, 2007; Fraser & James, 2008; Bisiani & Angus, 2013). De pop kan als een communicatiemiddel gebruikt worden door hulpverleners om een gesprek te starten (Fraser & James, 2008). In 2009 verklaarde Minshull dat personen met dementie duidelijker articuleren en dat ze zich beter kunnen uitdrukken. Moore (2001) merkt op dat personen met dementie vaak hun emotionele toestand via de pop uiten. Uit een bevraging met de dochters van een persoon met dementie kwam naar voren dat een verhoogde communicatie merkbaar is.

Dochter 1 van mevrouw x: "Ik vind dat ze spraakzamer is geworden de laatste tijd, het is wel niet altijd zinvol, maar ze praat altijd tegen de pop"

Dochter 2 van mevrouw x: "Als ze de pop bij zich heeft, praat ze meer en duidelijker, want met ons praat ze niet meer. Mijn dochter heeft een filmpje, daar praat ze ABN tegen de pop."

Uit een onderzoek komt naar voren dat wanneer ouderen met dementie actief blijven en gestimuleerd worden, ze een positief zelfbeeld en tevredenheid over het leven hebben (McKee, 2005). Ook zijn deze personen meer betrokken in het maatschappelijk gebeuren. Issue en Turner (2014), verwijzen naar Bailey, Gilbert en Herweyer (1992), die aangeven dat het gebruik van de pop een waardevolle bron van zintuiglijke stimulatie is. Dit zorgt ervoor dat de bewoners meer betrokkenheid tonen bij activiteiten en zinvolle taken. Moore (2001) verklaarde dat het gebruik van de pop de ouderen met dementie een doel geeft en een gevoel van voldoening. Ook gebruikt de oudere de vaardigheden die hij/zij in het verleden heeft geleerd zoals zelfstandigheid en flexibiliteit (Verity, 2006). Uit gesprekken met familie en personeelsleden

komt vaak hetzelfde aan bod. Ze geven aan dat de persoon met dementie zich nuttig voelt wanneer deze voor de pop zorgt.

Ergotherapeute y van mevrouw y: “De pop geeft haar geborgenheid en veiligheid. Ook het gevoel dat ze zich nuttig voelt en iets kan betekenen voor de pop. En ook zo, dat praat niet terug, dat reageert niet terug, dus ze moet dan eigenlijk geen gedrag stellen dat ze niet meer kan stellen of wat ze niet meer begrijpt. Ze kan gewoon haar eigen zijn. Ze moet niet op een vraag antwoorden die ze niet meer begrijpt.”

Een ander onderzoek geeft aan dat de pop een gevoel van verantwoordelijkheid biedt. (Alander, Prescott en James, 2013). De bewoners die voor de pop zorgen ervaren geluk en plezier door de pop te voeden en ermee te spelen. Bisiani en Angus (2012) omschrijven deze taken als activiteiten die de personen vroeger deden, zoals het verzorgen van familie en kinderen. Deze gegevens komen ook voor in de bevragingen die zijn afgenomen bij de familieleden.

Dochter 1 van mevrouw y: “Ik heb eens geprobeerd om een pop van mijn kleinkinderen te geven, daar is ze nu constant mee bezig. Dat is haar kinneke hé. Als ze een koekje van me krijgt dan duwt ze dat ook in dat mondje en op den duur is dat vol en dan moest ik haar een doekje geven en veegt ze dat af. Ze babbelt ook tegen de pop en geeft het kusjes.”

Ook personeel geeft aan dat de personen met dementie meer plezier ervaren door de pop te verzorgen.

Ergotherapeute y van mevrouw y: “Over het algemeen merk ik dat ze veel meer lacht en giechelt. Ze is ook vaak bezig met het prullen aan de kleren en het vegen over de wangen. Dat zorgende gedrag, dat moederlijke, het bekommerende komt dan heel sterk naar voor.”

Scott (2011) merkt op dat oudere mensen met dementie hun fundamentele behoeften tonen zoals gehechtheid, identiteit, comfort, beroep, integratie en vooral liefde. Het gebruik van poppen kan deze behoeften vervullen als het individu positief hierop reageert. Hierin kunnen we de hechtingstheorie van Bowlby terugvinden. Miesen (2015) verwijst naar Bowlby die het belang herkent van gehechtheid bij oudere personen waarbij de behoefte aan een veilige emotionele band verhoogt tijdens een slechte gezondheid, gevoel van bedreiging, angst en wanneer de dood nadert. Ook is hij ervan overtuigd dat voor mensen met dementie het naar hun ouders zoeken een vorm van expressie is over hun gehechtheid. Hierdoor is de pop therapeutisch voor mensen met dementie (Mitchell & O'Donnell, 2013). Kitwood (1997) is er

van overtuigd dat gehechtheid een menselijke kernbehoefte is die ouderen toestaat zich nuttig, gewild, geëngageerd en veilig te voelen.

Dochter 1 van mevrouw y: “Ik denk dat de pop veiligheid biedt en vertrouwd voelt.”

De laatste jaren wordt in toenemende mate het belang van hechting op oudere leeftijd erkend. Daarvan getuigen de vele onderzoeken die gebeurden in de voorbije drie decennia. Studies suggereren dat het aantal hechtingsfiguren afneemt op oudere leeftijd. Ook blijkt dat de hechtingsangst daalt naarmate mensen ouder worden, terwijl hechtingsvermijding relatief stabiel blijft. Veilige gehechtheid is verder positief gerelateerd met groter welzijn en een positievere visie op ouder worden in vergelijking met meer onveilig gehechte individuen. Onveilige gehechtheid hangt ook samen met een toename van gedrags- en psychologische problemen bij ouderen met dementie (Van Assche, L., Luyten, P., Van de Ven, L. & Vandenbulcke, M. (2013). Ehrenfeld (2003) benadrukt de fundamentele menselijke behoefte aan fysiek contact en aanraking. Deze zijn vaak verhoogd bij oudere personen met dementie en vragen een therapeutische benadering, zoals het gebruik van poppen.

Ergotherapeute x van mevrouw x: “Kusjes geven, knuffelen, uh ja, prullen en wriemelen aan de pop.”

De fundamentele behoefte aan sociaal contact komt in de piramide van Maslow voor als een basisbehoefte. Deze behoefte wordt omschreven als de behoefte om bij een bepaalde groep te horen.

Ergotherapeute x van mevrouw x: “Ouderen willen voldoen aan de elementen van de piramide.”

Figuur 1: Piramide van Maslow

Ook het model van Kitwood, die zijn denken als persoonsgeoriënteerd verwoordt, is hierin terug te vinden. De term ‘personhood’, ‘iemand zijn in relatie tot anderen’ staat hierbij centraal. Het uitgangspunt in de persoonsgerichte zorg is de manier waarop de persoon met dementie de werkelijkheid beleeft vanuit zijn individuele mogelijkheden. Kitwood ziet volgende basisbehoeften als een geheel waarbij het één niet zonder het ander kan en illustreert deze in het bloemmodel. Basisbehoeften: gehechtheid en veiligheid; troost en bemoediging; identiteit en zelfwaardering; betrokken zijn, iets om handen hebben; erbij horen

4.2 Knelpunten bij het gebruik van de pop

Mackenzie et al. (2007) bespreken welke nadelen de pop met zich mee kan brengen. Zij zeggen dat de pop niet mag worden weggenomen zonder de nodige uitleg. Indien dit wel gebeurt, kunnen ouderen onrustig worden. Het personeel moet aandacht besteden aan de kindertijd en ouderschapservaringen wanneer er wordt gedacht aan de introductie van pop.

Uit het onderzoek van Mackenzie et al. (2006) blijkt dat sommige gebruikers verward zijn en de poppen zien als echte baby's. Een ander probleem dat voorkomt is dat ouderen overgestimuleerd worden en vermoeid raken. Gibson (2005) vindt afleiding tijdens de maaltijden een probleem. Dit resultaat komt ook naar voor tijdens de interviews.

Personeelsleden geven aan dat personen met dementie sneller afgeleid zijn wanneer de pop op tafel ligt waardoor ze hun maaltijden niet nuttigen.

Verpleegster x van mevrouw x: “Ja ik weet niet, bij de maaltijden... Mevrouw is al geen goede eter, met de pop erbij is ze dan ook sneller afgeleid.”

Stevenson (2010) merkt op dat sommige medebewoners openlijk hun afkeur tonen voor het gebruik van de pop. Hij zegt dat deze personen geïnformeerd moeten worden over het gebruik van de pop bij hun medebewoner. Er moet ook worden duidelijk gemaakt dat ze niet verplicht zijn om gebruik te maken van de pop indien ze dit niet wensen. Uit de observaties in het woonzorgcentrum komt dit onderwerp sterk ter sprake. Veel medebewoners maken negatieve opmerkingen rond het gebruik van de pop en lachen de bewoner die de pop gebruikt uit.

Ergotherapeute x van mevrouw x: “Och, daar is ze weer met haar pop.” (bemerking van een bewoner)

Dewing (2008) die verwijst naar Kitwood (1997) heeft in zijn 'Malignant Social Psychology' een aantal tendensen besproken, waaronder infantiliseren, beter gekend als "personen met dementie behandelen alsof ze nog kinderen zijn". Bij het gebruik van de pop bij personen met dementie is het belangrijk dat er een onderscheid wordt gemaakt met speltherapie dat geassocieerd wordt met de doelgroep kinderen. De 'Malignant Social Psychology' zou niet alleen de persoonlijkheid van een persoon met dementie doen verminderen maar ook de stigmatisatie doen verhogen die geassocieerd is met dementie.

Hoewel sommigen vinden dat de pop personen met dementie infantiliseert, is er bewijs dat therapie die wordt begrepen, correct ontwikkeld en gebruikt wordt, de persoonlijkheid van een persoon met dementie doet herstellen (Boas, 1998 & Salari, 2002).

4.3 Wijze van implementatie van de pop

Mackenzie, Wood-Mitchell en James (2007) bieden richtlijnen voor implementatie van poppen. Zij adviseren bij de invoering dat de pop enkele dingen moet bevatten:

- Een zacht lichaam voor een veilig gebruik
- Ogen die open en toe kunnen gaan om ongerustheid te voorkomen. Gesloten ogen worden soms gelinkt aan de dood.
- Verschillende gezichten en kleren om verwarring van eigendom te voorkomen

Volgens Ellingford (2007) moet de pop indirect geïntroduceerd worden door deze in verschillende ruimten te leggen om vrije interactie uit te lokken. Vervolgens voegt hij er aan toe dat het personeel getraind moet zijn in het aanbieden van de pop en het adviseren van de familie. Sommige personen met dementie reageren erg positief op het gebruik van pop maar de familie keurt dit niet goed. Families moeten aangemoedigd worden om het gebruik van poppen toe te laten (Mackenzie et al., 2007).

Mackenzie et al. (2006) moedigen hulpverleners aan om de ouderen gerust te stellen door dezelfde naam voor de pop te gebruiken als zij zelf doen. Andrew (2006) zegt dat het aan de persoon met dementie is om uit te maken of het een pop of een baby is. De verantwoordelijkheid ligt bij het personeel om deze keuze te versterken. Dit zien we ook terugkomen in de interviews. Personeels- en familieleden geven aan dat ze dezelfde naam gebruiken voor de pop als de persoon met dementie. De meest gebruikte namen zijn 't menneke en 't kinneke.

Dochter 1 van mevrouw y: “Als we naar de eetzaal gaan he, dan vraagt ze waar het kinneke is. Ik zeg dan dat het kinneke slaapt.”

Er moet voldoende ruimte zijn om de persoon met dementie zich spontaan te laten uitdrukken. Dit kan doordat er geen specifiek doel aan de activiteiten gekoppeld wordt (Kitwood, 1997). Bevestiging kan ook belangrijk zijn aangezien er personen met dementie zijn die de pop zien als een levende baby voor wie ze kunnen zorgen. Hij voegt er ook aan toe dat deze resultaten de persoon met dementie kunnen helpen zich meer verbonden te voelen met anderen en hun leven meer zin te bieden (Kitwood, 1997).

4.4 Resultaten uit bevestigingen in andere woonzorgcentra

- De tijd dat het gewenste effect aanwezig blijft, verschilt van persoon tot persoon. Het gebeurt ook soms dat we helemaal niet bereiken wat we willen doordat de persoon met dementie zo diep in zijn beleving zit.
- De pop wordt voorgesteld op de familieraad zodat de familie ermee kennis kunnen maken. Het informeren van familieleden is belangrijk, zo voelen ze zich betrokken bij de zorgen voor hun familielid.
- Er is een groot verschil merkbaar in het gedrag dat personen met dementie stellen wanneer ze in contact komen met de pop, de één knuffelt, de ander betast alle lichaamsdelen. Het gebeurt ook dat een persoon met dementie de aanwezigheid van de pop het ene moment aangenaam vindt en het volgende moment de pop afstoot.
- Over het algemeen zijn er geen vaste activiteiten gepland waarbij het gebruik van de pop centraal staat. Er wordt ingespeeld op het moment zelf.
- De personen met dementie nemen zelf geen initiatief om op zoek te gaan naar de pop. Wanneer ze de pop zien liggen gebeurt het wel dat ze er spontaan contact mee maken.
- Andere stimulerende materialen waar gebruik van wordt gemaakt zijn:
  - o voeldoeken
  - o mandjes waarin voorwerpen liggen die de ‘dolars’ kunnen meenemen
  - o teamdozen met voorwerpen in die de zintuigen prikkelen

5. Discussie

In het algemeen kan gesteld worden dat er niet veel literatuur werd gevonden in de databanken omtrent het gebruik van poppen bij personen met matige tot ernstige dementie. Mogelijks is hier nog erg weinig wetenschappelijk onderzoek naar verricht. Eerder onderzoek benadrukt wel de effectiviteit van het gebruik van de pop. Ook werd veel informatie bekomen over stimulerend materiaal bij personen met dementie in het algemeen. De literatuurstudie was gericht op Nederlands- en Engelstalige artikels. Een eerste selectie aan artikels bevatte oude bronnen. Er werd gezocht naar recentere literatuur waarbij verwezen kon worden naar deze oudere bronnen.

Naast de literatuurstudie werd getracht om aan de hand van semi-gestructureerde interviews inzicht te krijgen in het gebruik van poppen bij personen met dementie. De keuze om deze bevraging semi-gestructureerd uit te voeren, gaf ons de mogelijkheid bijvragen te stellen, hetgeen bijkomende informatie opleverde. Wanneer er bijvoorbeeld gebruik gemaakt zou worden van een gesloten vragenlijst zou dit als nadeel hebben dat er niet verder op het antwoord kan worden ingegaan. Tijdens de periode dat de interviews gepland stonden, waren er slechts 2 personen met dementie die op dat moment gebruik maakten van de pop. Dit is een laag aantal waaruit weinig conclusies getrokken konden worden.

Tijdens de ontwikkeling van de richtlijnenbundel deden zich enkele bedenkingen voor. Na de bevragingen in het woonzorgcentrum, waar het onderzoek van start ging, werd geconstateerd dat alleen deze bevragingen te weinig informatie opleverden, zoals eerder aangehaald. Daarom werd er gekozen om aanvullende bevragingen te doen in andere woonzorgcentra. Via het Expertisecentrum Dementie Contact Limburg werd een lijst verkregen van vier andere woonzorgcentra in Limburg die gebruik maken van de pop bij personen met dementie. Alle vier de woonzorgcentra werden gecontacteerd met de vraag tot deelname aan het onderzoek in functie van deze bachelorproef. Drie van de vier woonzorgcentra stemden toe.

Doordat ergotherapeuten van verschillende woonzorgcentra bevroegd werden, kon gesteld worden dat de pop op de verschillende plaatsen een andere invulling krijgt. De bedenking hierbij was dat het moeilijk zou zijn één enkele richtlijnenbundel uit te werken die van toepassing kan zijn in alle woonzorgcentra. Er werd dan gekozen voor een algemene uitwerking van richtlijnen waarbij ieder woonzorgcentrum kan nagaan wat toepasbaar is in hun situatie.

Tijdens het voorbereiden van de voorstelling van de richtlijnenbundel in het woonzorgcentrum was het de bedoeling deze bundel voor te stellen aan alle disciplines van één afdeling. Om

praktische redenen was dit niet mogelijk. Na overleg werd er besloten de richtlijnenbundel voor te stellen op een teamvergadering van ergotherapeuten van verschillende afdelingen. Gevolg hiervan is dat er geen bevraging heeft kunnen plaatsvinden over hoe deze introductie op de afdeling verlopen is. Dit had wel als voordeel dat er een groter publiek bereikt werd. Na de voorstelling werd er een bevraging gedaan naar bruikbaarheid van de richtlijnenbundel. Dit leverde nuttige informatie op daar deze ergotherapeuten reeds enkele jaren in het werkveld staan en weten waar nood aan is.

Nadat de literatuurstudie was uitgevoerd werd het praktijkonderzoek hieraan gekoppeld. Op deze manier konden vergelijkingen gemaakt worden. Uit de literatuurstudie kwam naar voor dat hulpverleners op de hoogte moeten zijn over de effectiviteit van de pop alvorens deze wordt geïntroduceerd. Uit de interviews bleek dat hulpverleners wel degelijk het nut van de pop erkennen. In de praktijk wordt de pop vaak gebruikt om de persoon met dementie tot rust te brengen.

Verder wetenschappelijk onderzoek naar introductie van de pop bij personen met dementie kan een meerwaarde bieden aan personeels- en familieleden om het gebruik te vergemakkelijken.

6. Conclusie

Het onderzoek werd gestart met de vraag: ‘Hoe dient het gebruik en de implementatie van de pop als stimulerend materiaal te verlopen bij personen met dementie in een woonzorgcentrum om een rustgevend effect te verkrijgen en de kwaliteit van het leven te verhogen?’. Deze vraag wordt uitgebreid beantwoordt in de vorm van richtlijnen, terug te vinden onder resultaten. Er kan gesteld worden dat de pop actief door verschillende personen moet worden aangeboden om het gewenste effect te verkrijgen. Het stimulerend materiaal in de vorm van de pop sluit het best aan bij personen met dementie die in hun jonge jaren veel met kinderen omgingen.

Tijdens de praktijkstudie waarbij bevestigingen werden afgenomen, kon worden vastgesteld dat het gebruik van poppen bij personen met dementie niet steeds vanzelfsprekend verloopt. Aan de hand van een richtlijnenbundel voor personeelsleden en een informatiebrochure voor familieleden, werd getracht hen informatie te verschaffen over de voordelen en de wijze van gebruik van de pop.

Doorheen het proces om tot dit resultaat te komen werden er nog heel wat antwoorden gevonden die hier kort worden samengevat.

De pop wordt hoofdzakelijk door de ergotherapeut op de afdeling aangeboden. Andere disciplines maken minder gebruik van de pop omdat ze niet op de hoogte zijn van de voordelen en de werkwijze. Familieleden weten dat de pop aangeboden wordt aan hun familielid maar zijn zelf nog niet klaar om de pop aan te bieden en voelen zich niet erg betrokken bij het gebruik. Dit is waarschijnlijk te wijten aan het feit dat ze niet over de nodig informatie beschikken.

7. Bibliografie

Abrahams, J. & Noben, A. (2013). *Een levensprikkelende omgeving voor mensen met matige tot ernstige dementie* (Working paper)

Alander, H., Prescott, T. & James, I.A., (2013). Older adults' views and experiences of doll therapy in residential care homes. *Dementia*, 26 (9), 1-15

Andrew, A., (2006). The ethics of using dolls and soft toys in dementia care. *Nursing and Residential Care*, 8 (9). 419-42.

Boas, I. (1998). Why do we have to give the name 'therapy' to companionship and activities that are, or should be, a part of normal relationships? *Journal of Dementia Care*. 6 (6), 13

Bollen, A., Cantens, S., & Custers, S. (2013). *Engagement bij personen met dementie door een externe stimulus* (Afstudeerproject). Professionele Bachelor in de verpleegkunde, Hogeschool PHL, Hasselt

Bisiani, L., & Angus, J., (2012). Doll therapy: a therapeutic means to meet past attachment needs and diminish behaviours of concern in a person living with dementia – a case study approach. *Dementia*, 12 (4), 447-462.

Bowlby, J., (1970). Attachment and loss. Volume 1: attachment. *The British Journal of Criminology*, 10 (2), 190-192.

Cohen-Mansfield, J. (2010). Can agitated behaviour of nursing home residents with dementia be prevented with the use of standardized stimuli? *Journal of the American Geriatrics society*, 58 (8), 1459-1464.

Cohen-Mansfield, J., & Libin, A., Assessment of agitation in elderly patients with dementia: correlations between informant rating and direct observation. *International Journal of geriatric Psychiatry*, volume 19 (2004), 881-891.

Dewing, J. (2008). Personhood and dementia: revisiting Tom Kitwood's ideas. *International Journal of Older People Nursing*, 3 (1), 3-13.

Ellingford, J. et al., (2007). Using dolls to alter behaviour in patients with dementia. *Nursing Times*, 103 (38). 36-37.

Fraser, F., & James, I.A., (2008). Why does doll therapy improve the well-being of some older adults with dementia? *Psychology Special Interest Group for the Elderly (PSIGE)*, 105, 55-63.

- Gibson, S. (2005). A personal experience of successful doll therapy. *Journal of Dementia Care*, 13 (3), 22-23.
- Jonker, C., Slaets, J.P.J., & Verhey, F.R.J. (2009). *Handboek dementie: Laatste inzichten in diagnostiek en behandeling*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Kroes, M., Garcia-Stewart, S., Allen, F., Eyssen, M., & Paulus, D. (2011) *Dementie: welke niet-pharmacologische interventies? Good Clinical Practice (GCP)*. KCE rapporten 160A D/2011/10.273/35. Brussel: Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE).
- Kitwood, T., (1997). *Dementia reconsidered: the person comes first*. Buckingham: Open University Press.
- Mackenzie, L, Wood-Mitchell, A., & James, (2006). A pilot study on the use of dolls for people with dementia. *Age and Ageing*, 35(4), 441-444.
- Machenzie, L., Wood-Mitchell, A., & James, (2007). Guidelines on using dolls. *Journal of Dementia Care*, 15 (1), 26-27.
- Machenzie, L., Wood-Mitchell, A., & James, (2006). Thinking about dolls. *Journal of Dementia Care*, 14 (2), 16-17.
- Mayers, K. & Griffin, M., (1990). The play project: use of stimulus objects with demented patients. *Journal of Gerontological Nursing*, 16 (1), 32-37.
- Mckee, K.J., (2005). Reminiscence, regrets and activity in older people in residential care: associations with psychological health. *British Journal of Clinical Psychology*, 44 (4), 543-561.
- Miesen, B.M.L., (1992). Attachment theory and dementia. In: Jones G.M.M., Miesen B.B. (Red.) *Caregivers in dementia: research and applications* Milton, I. & Macphail, J., (1985).
- Michell, G., & O'Donnell, H., (2013). *The therapeutic use of doll therapy in dementia*. Geraadpleegd op 15 januari 2017, van <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23901451>
- Mitchell, G., & Templeton, M., (2014, september). *Ethical considerations of doll therapy for people with dementia*. Geraadpleegd op 4 januari 2017, van <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24493710>
- Mitchell, G., (2014, mei). Use of doll therapy for people with dementia: an overview. *Nursing older people*, 2014 (volume 26), 24-26

Moore, D., (2001). 'It's like a gold medal and it's mine'. *Journal of Dementia Care*, 10 (6), 20-22.

Salari, S., (2002). Intergenerational partnerships in adult day centers: importance of age-appropriate environments and behaviors. *The Gerontologist*. 42 (3), 321-333

Stevenson, A., (2010). Dolls: handle with care. *Journal of Dementia Care*, 18 (5), 16-17.

Turner, R. & Shepherd, M. (2014). Doll Therapy in dementia care: a review of current literature. *Communicare Volume 1 Issue 1*

Van Assche L., Luyten P., Van de Ven L., Vandenbulcke M. (2013). The impact of attachment on behavioral and psychological symptoms in dementia. *Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie*, 44 (4), 157-65.

Winfried, (2007). Piramide van Maslow en bedrijven. Geraadpleegd op 12 december 2016, van <http://www.itinzicht.nl/?p=69>

Boeken:

Mitchell, G. (2016). *Doll therapy in dementia care: Evidence and practice*. London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers

Mortelmans, D. (2013). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*. (druk 4). Leuven: Acco.

Wouters, E. & Van Zaalen, Y & Bruijning, J (2014). *Praktijkgericht onderzoek in de paramedische zorg*. (2de druk). Bussum: Coutinho

Steyaert, J. (2016). Prevalentie: hoeveel personen in Vlaanderen hebben dementie? In J. Steyaert (Red.), *Handboek dementie* (4)

8. Bijlagen

8.1 Bijlage 1 Blanco vragenlijsten

8.1.1 Vragenlijst personeel

Contact met en gebruik van de pop

1. Welk gedrag vertoont de persoon met dementie wanneer hij/zij in contact komt met de pop?
2. Hoe verliep de eerste ontmoeting met de pop op emotioneel vlak? (enthousiast, ontfermend, schrik, ongeïnteresseerd...)
3. Welke rollen neemt de persoon met dementie aan van vroeger? (zorgend karakter, strenge houding, zich kwaad maken...)
4. Wanneer wordt de pop gebruikt?
  - a. Individuele momenten: ochtendtoilet, maaltijd, op de kamer, tijdens het wandelen in de gang...
  - b. Groepsmomenten: maaltijden, groepsactiviteiten, rust in een gemeenschappelijke ruimte...
5. Welke groepsactiviteiten worden er uitgevoerd met de pop?
6. Gaat de persoon met dementie zelf op zoek naar contact met de pop? Wanneer?
7. Zijn er momenten dat het contact met de pop best vermeden wordt? Waarom en wanneer?
8. In welke situatie is het aangeraden om de pop te gebruiken?
9. Hoe lang blijft het gewenste effect (bv.: afwezigheid van agressie, onrust, roepgedrag...) aanwezig door het gebruik van de pop?
10. Hoe verloopt het contact met hem/haar bij het gebruik van de pop als middel?
11. Welke invloed heeft de pop op het psychisch welzijn van de persoon met dementie? (veiligheid, rust, geborgenheid...)
12. Aan welke criteria moet de persoon met dementie voldoen voordat de therapeutische pop wordt aangeboden?
13. Indien u als zorgverlener/vrijwilliger gebruik maakt van de pop:
  - a. Hoe gebruikt u de pop?
  - b. Op welke momenten biedt u de pop aan?
  - c. Waarom biedt u de pop aan?
  - d. In welke mate kent u de effectiviteit van de pop op de persoon?
  - e. Hoe heeft u informatie bekomen omtrent het gebruik van de pop?

Introductie van de pop in het woonzorgcentrum

14. Wie is er op het idee gekomen om de pop te gaan gebruiken bij deze persoon?
15. Op welke manier werd de pop bij deze bewoner geïntroduceerd?
16. Voorstelling van de pop aan de familieleden:
  - a. Welke informatie hebben familieleden gekregen over het gebruik van de pop?
  - b. Kennen ze de meerwaarde van het gebruik van de pop?
  - c. Hoe gebeurde de voorstelling van de pop aan de familie van de persoon met dementie?

Persoonlijke mening

17. Wat zijn volgens u voordelen van het gebruik van de pop?
18. Wat zijn volgens u nadelen van het gebruik van de pop?
19. Bent u een voorstander van het gebruik van de pop, waarom wel/waarom niet?
20. Worden er nog andere stimulerende materialen gebruikt bij de personen? Zo ja, welke?

8.1.2 Vragenlijst familieleden

Contact met en gebruik van de pop

1. Welk gedrag vertoont de persoon met dementie wanneer hij/zij in contact komt met de pop?
2. Gaat de persoon met dementie zelf op zoek naar contact met de pop als u bij hem/haar bent?
3. Zijn er momenten dat het contact met de pop best vermeden wordt? Waarom en wanneer?
4. In welke situatie is het aangeraden om de therapeutische pop te gebruiken?
5. Welke houding van vroeger neemt de persoon aan? (zorgend karakter, strenge houding, zich kwaad maken...)
6. Welke invloed heeft de pop op de communicatie met de persoon? Wordt de pop als een middel gebruikt om in contact te kunnen komen met hem/haar?
7. Welke invloed heeft de pop op het psychisch welzijn van de persoon met dementie? (veiligheid, rust, geborgenheid...)
8. Welke informatie heeft u gekregen van het personeel over het gebruik van de pop?
9. Welke meerwaarde heeft het gebruik van de pop volgens u voor uw familielid?

10. Indien u als familielid gebruik maakt van de pop:
  - a. Hoe gebruikt u de pop?
  - b. Op welke momenten biedt u de pop aan?
  - c. Waarom biedt u de pop aan?
  - d. In welke mate kent u het effect van de pop op de persoon?

Introductie van de pop in het woonzorgcentrum

11. Wie is er op het idee gekomen om de pop aan te bieden bij deze persoon?
12. Wat vindt u van het initiatief om de therapeutische pop te introduceren in het woonzorgcentrum?
13. Vindt u dat er gebruikt moet worden gemaakt van ander stimulerend materiaal?

Persoonlijke mening

14. Hoe staat u tegenover het gebruik van de pop? Was dit al vanaf het begin zo of heeft u uw mening herzien?
15. Hoe voelt u zich bij het gebruik van de pop?
16. Vindt u dat uw familielid rustiger wordt tijdens het gebruik van de pop? Verklaar.
17. Wat zijn volgens u voordelen bij het gebruik van de pop?
18. Wat zijn volgens u nadelen bij het gebruik van de pop?

8.2 Bijlage 2 Richtlijnenbundel

Richtlijnen voor het gebruik van poppen als stimulerend materiaal bij personen met dementie in een woonzorgcentrum

Afstudeerproject van
Katrien Schepers en Defne Demir

2016-2017

Hogeschool PXL in samenwerking met
het Expertisecentrum Dementie Contact Limburg

Inhoud

Inhoud	30
Voorwoord	31
Voordelen van het gebruik van de pop	32
Voorbeelden van poppen.....	33
Joyk.....	33
Serenity babies	34
Therapie pop Emma	34
De zwarte panda	35
Aandachtspunten.....	35
Door wie kan de pop aangeboden worden bij de bewoner met dementie?.....	36
Wanneer kan de pop aangeboden worden?	37
Wanneer kan het gebruik van de pop best vermeden worden?.....	37
Hoe kan je best aansluiten bij de denkwereld van een persoon met dementie?	37
Richtlijnen voor de introductie van de pop	38
Wanneer komt een persoon met dementie in aanmerking voor het gebruik?	38
Hoe verloopt de introductie van de pop bij een persoon met dementie?	38
Met dank aan.....	39
Referentielijst.....	40
Voor verdere informatie.....	41

Voorwoord

Dementie is een ziekte waar meer dan 122 000 Vlamingen aan lijden. Niet alleen verandert dit het leven van de persoon zelf maar de hele omgeving zal de gevolgen hiervan opmerken.

De cognitieve capaciteiten verminderen waardoor er heel wat zichtbare problemen zullen optreden. Gedrag en handelingen van de persoon zullen niet meer hetzelfde zijn als voorheen, dit allemaal te wijten aan de pathologische veroudering van de hersenen waardoor hersencellen verloren gaan.

In deze situatie kan de omgeving een grote rol spelen om het welbevinden van de persoon met dementie te optimaliseren.

Het welbevinden van een persoon met dementie is afhankelijk van de omgeving waarin hij/zij zich bevindt. Aan de hand van fysieke en sociale invloeden kan de omgeving veranderd worden om de persoon met dementie in een zo aangenaam mogelijke situatie te brengen. Onder de fysieke invloed wordt de kamerindeling, de licht- en geluidsintensiteit enzovoort verstaan. Deze hebben een invloed op het gedrag en de stemming van een persoon met dementie. De aan- of afwezigheid van onder andere medebewoners en personeelsleden vormt de sociale invloed.

Door het bieden van een stimulerende omgeving wordt er getracht de persoon met dementie op aangename manieren zintuigelijk te prikkelen. Het gebruik van poppen, waar deze uitwerking zich op richt, maakt hier deel van uit. Dit materiaal kan aangepast worden aan de noden van ieder individu.

De laatste 10 jaar wordt er steeds meer gebruik gemaakt van poppen door middel van 'Doll therapy'. 'Doll Therapy' is een manier die zorgverleners toepassen om angst te verminderen en vreugde te brengen bij personen met dementie. Deze opkomende niet-medicamenteuze behandeling wordt vooral toegepast bij personen met een zeer wisselvallig gedragspatroon.

Deze bundel is ontworpen voor personeelsleden werkzaam in een woonzorgcentrum, specifiek bij personen met dementie. Alhoewel deze bundel is geschreven door studenten ergotherapie richt deze zich tot verschillende disciplines. Het heeft als doel iedereen die zorg biedt aan een persoon met dementie in te lichten over de invloed van prikkels en hoe deze gebruikt kunnen worden in de vorm van een pop.

Voordelen van het gebruik van de pop

Door de aanwezigheid van de pop komen er verschillende positieve gevoelens naar boven bij de persoon met dementie o.a. geborgenheid, veiligheid, liefde, gehechtheid. Dit komt doordat de pop voor hem/haar een gekend voorwerp is. Ook is fysiek contact een fundamentele behoefte van de mensen.

Dankzij de zintuiglijke prikkels die de pop biedt, wordt de persoon gestimuleerd. Wanneer je ervaart dat de persoon met dementie vaak teruggetrokken is, kan hij/zij door gebruik van de pop mogelijk actiever worden.

De communicatie met de persoon met dementie kan door het gebruik van de poppen beïnvloed worden. De pop kan een onderwerp zijn waarover gepraat kan worden. Ook boodschappen die verbaal moeilijk over te brengen zijn, kunnen met behulp van de pop duidelijk gemaakt worden.

Soms gebeurt het dat een persoon met dementie opnieuw een verzorgende rol op zich neemt tegenover de pop. Hij of zij ervaart een zinvol gevoel en verantwoordelijkheid wat fierheid met zich meebrengt.

Onrust neemt af wanneer de persoon met dementie in contact komt met de pop. De pop is voor hem/haar herkenbaar, het zorgt voor afleiding, ze kunnen hier actief mee bezig zijn maar zelfs enkel de aanwezigheid heeft een grote invloed op hun gemoed.

Kennisatelier Archipel, Bejaardenzorg Grauwzusters Limburg, partner in het Limburgs Netwerk Dementie, geeft in een studie aan dat door het gebruik van een stimulerende omgeving prikkels worden aangeboden die beroep doen op verschillende zintuiglijke systemen. Het doel hiervan is de relatie met de omgeving te verbeteren, isolatie te voorkomen en het afremmen van mogelijk storend gedrag.

Ook andere studies tonen de positieve invloed door het gebruik van poppen aan bij personen met dementie. De conclusies hiervan luiden als volgt: door het gebruik van poppen is er een verbetering van de levenskwaliteit, een verhoogde sociale interactie en een betere deelname aan de georganiseerde activiteiten. Ook is er kans op afname van medicatie.

Maak gebruik van deze voordelen om familie- en personeelsleden in te lichten over het gebruik van de pop. Wanneer iedereen een positieve houding aanneemt tegenover het gebruik, zullen de effecten alleen maar versterkt worden.

Voorbeelden van poppen

Bij het aanbieden van een pop bij een persoon met dementie dient het levensverhaal van de persoon bekeken te worden. Zo kan er achterhaald worden welke 'vorm' het meest zal aanspreken bij de persoon met dementie.

Hier volgen enkele mogelijkheden die aangeboden kunnen worden bij personen met dementie. Deze lijst is niet limitatief, andere materialen kunnen ook hun werking hebben indien deze aansluit bij de behoefte van de persoon. De kostprijs is terug te vinden alsook de plaatst waar deze te koop zijn. Het gaat hier om voorbeelden. De poppen zijn vaak ook op andere plaatsen te koop en de prijs zal verschillen afhankelijk van soort en grootte.

Joyk

Dit is een merk van therapiepoppen die speciaal worden ontwikkeld als stimulerend materiaal. Er kunnen verschillende accessoires worden toegevoegd aan deze pop zoals een kloppend hart, een geurzakje en een opname apparaat. Tussen hun producten bevinden zich ook knuffeldieren, een alternatief in situaties waar een echt huisdier niet mogelijk is. Ook hier zijn accessoires zoals een pittenkussen, die het dier een realistische lichaamstemperatuur geven, mogelijk.

Enkele specifieke kenmerken:

- Een zacht lichaam waardoor dit veilig gebruikt kan worden.
- Specifieke gezichtsuitdrukking waardoor het lijkt dat ze je aankijkt.
- Door het verzwaard achterwerk blijft deze rechtop zitten.
- Kleren kunnen makkelijk aan- en uitgetrokken worden.

Waar te koop?	Prijs?
Online via http://www.dementie-winkel.nl ADVYS Manta 20 9250 Waasmunster 078 15 11 71 www.advys.be	36 cm - +/- 50 EUR 50 cm - +/- 71 EUR 65 cm - +/- 82 EUR 100 cm - +/- 211 EUR

Serenity babies

Enkele specifieke kenmerken:

- De lichaamsdelen worden gevormd uit kwaliteitsvol vinyl, hierdoor lijkt de huid echt.
- Het haar is afkomstig van alpaca- of angorawol. Dankzij een zorgvuldig proces worden individuele haarstrengen in de hoofdhuid geworteld, dit zorgt voor een realistisch resultaat. Het haar kan voorzichtig gewassen en gekamd worden.
- Het gewicht van de pop wordt gerealiseerd dankzij glaskralen. Hierdoor voelt ze aan als een echte baby.

Waar te koop?	Prijs?
Canada Online: http://www.best-alzheimers-products.com/contact-us Telefonisch: 847.223.3021	Vanaf 2.333 EUR

Therapie pop Emma

De poppen brengen de persoon met dementie terug naar een moment in hun leven waarop de zorg voor een jong familielid de eerste prioriteit was. Dit helpt de persoon te ontsnappen uit een wereld waarin ze zelf veel hulp nodig hebben en anderen voor hen zorgen.

Enkele specifieke kenmerken:

- De handen en vingers zijn bijzonder natuurlijk gemaakt.
- Gewicht: +/- 2 kg.
- Wanneer de pop in de linkerarm gehouden wordt, kijkt de pop je aan.
- De poppen zijn makkelijk aan- en uit te kleden.

Waar te koop?	Prijs?
Online via http://www.dementie-winkel.nl/therapie-pop-emma	+/- 124 EUR

De zwarte panda

Kenmerken:

- Helpt mensen tot rust brengen door het geborgen gevoel dat veroorzaakt wordt door de druk die uitgeoefend wordt op het lichaam.
- Gewicht: +/- 1 kg
- Ook verkrijgbaar als inktvis, schildpad, hond..

Waar te koop?	Prijs?
Online via http://www.senso-care.nl/	+/- 25 EUR

Aandachtspunten

- Wanneer je gebruik maakt van een andere type pop, heb dan aandacht voor enkele kenmerken. Deze zorgen voor het uitlokken van meer respons:
  - Knipperende ogen: voorkomen ongerustheid: wanneer de ogen gesloten blijven kan de persoon denken dat de pop dood is
  - Om verwarring te voorkomen wanneer er verschillende poppen op de afdeling zijn, is het aangeraden dat deze verschillen qua kleren en gezicht.
- Wanneer de pop een vreemd geluid maakt kan de persoon van streek geraken, ook het voelen van de batterij kan voor verwarring zorgen.
- Via de pop kunnen personen gevoelens uiten. Heb oog voor gedragingen. Deze informatie kan nuttig zijn tijdens andere therapieën.
- De pop kan herinneringen ophalen bij de persoon met dementie, dit kunnen zowel positieve of negatieve gebeurtenissen zijn. Door kennis van het verleden van de persoon met dementie kan je op de juiste manier hierop inspelen.

Door wie kan de pop aangeboden worden bij de bewoner met dementie?

Uit onderzoek blijkt dat het beste resultaat behaald wordt wanneer de pop actief aangeboden wordt. Dit wil zeggen, op verschillende momenten door verschillende personen. Het is dus aangeraden dat de pop door verschillende disciplines wordt aangeboden.

Disciplines die de pop kunnen aanbieden:

- Ergotherapeuten

Bij onrust kan de pop aangeboden worden aan de persoon met dementie, dit om de persoon af te leiden van het gegeven dat hem/haar onrustig maakt. De pop biedt geborgenheid waardoor de persoon met dementie zich veilig zal voelen.

- Zorgkundigen

Dagelijkse zorgactiviteiten kunnen ondersteund worden door het gebruik van de pop. Wanneer de bewoner de handeling ziet die bij de pop wordt uitgevoerd, is het mogelijk dat hij/zij deze zal nadoen. De pop kan ook gebruikt worden om de bewoners af te leiden van de zorgactiviteit. De bewoners zullen tot rust komen waardoor de zorgen makkelijker kunnen worden toegediend.

- Verpleegkundigen

Net zoals bij de zorgkundigen kan de pop ingezet worden tijdens verpleegkundige handelingen.

Het is van groot belang dat er door het personeel op een respectvolle manier wordt omgegaan met de pop. Wanneer de pop zomaar aan een arm wordt genomen of ergens wordt neergelegd kan dit voor meer onrust zorgen bij de persoon met dementie omdat zij dit gebeuren op een andere manier interpreteren. Ze kunnen namelijk denken dat we 'de pop' zomaar aan zijn lot overlaten.

Wanneer kan de pop aangeboden worden?

Groepsgebeuren

- Wanneer verschillende bewoners in groep zitten kan er een groeps gesprek gevoerd worden rond de pop. De pop kan hierbij worden doorgegeven van persoon tot persoon. De begeleider van deze activiteit kan vragen stellen omtrent de pop. Het is hierbij wel aangeraden dat de bewoners al eerder kennis gemaakt hebben met de pop en hier positief op reageren. Negatieve reacties kunnen leiden tot onrust binnen de groep.

Individuele activiteiten

- Vooral op momenten dat de bewoner weinig prikkels tot zich krijgt kan de pop aangeboden worden. Deze kan interactie/communicatie uitlokken.
- Het kan zijn dat de bewoner de pop graag bij zich heeft tijdens activiteiten zoals bij het beluisteren van muziek en bij crea-activiteiten.

Wanneer kan het gebruik van de pop best vermeden worden?

De pop zet verschillende activiteiten in gang bij de persoon met dementie, zowel fysieke als mentale. Wanneer de persoon lange tijd in contact komt met teveel prikkels kan dit vermoeidheid of overstimulatie veroorzaken.

De maaltijd is een belangrijke activiteit voor iedere persoon. Overmatige prikkels kan dit proces verstoren. De pop kan er voor zorgen dat de persoon afgeleid geraakt en zich hierdoor niet meer richt op het nuttigen van de maaltijd. Tijdens de maaltijd kan de pop dan ook best niet aangeboden worden.

Hoe kan je best aansluiten bij de denkwereld van een persoon met dementie?

Gebruik de naam die de persoon met dementie zelf geeft aan de pop, bijvoorbeeld het jongske, Jeff, poppeke...

Stel vragen aan de bewoner om te weten te komen hoe hij/zij de pop ziet, hoe hij/zij dit beleeft.

De persoon met dementie maakt zelf uit of het een pop of een baby is. Het is aan de omgeving om deze keuze te bevestigen/versterken.

Richtlijnen voor de introductie van de pop

Wanneer komt een persoon met dementie in aanmerking voor het gebruik?

Is de persoon met dementie vaak onrustig? Reageert deze persoon positief op sociaal contact? Deze fundamentele behoefte, affectie/fysiek contact kan door middel van de pop bevredigd worden.

Wel moet er rekening gehouden worden met het verleden van de persoon met dementie zoals de ouderschapservaringen of kindertijd. Wanneer er zich traumatische gebeurtenissen hebben voorgedaan is het gebruik van de pop niet aangeraden.

Hoe verloopt de introductie van de pop bij een persoon met dementie?

Gaat de familie akkoord met het gebruik van de pop? Kennen ze de voordelen hiervan? Indien niet, kunnen ze best geïnformeerd worden. Voordelen en de manier waarop de pop wordt aangeboden, zijn items die besproken moeten worden.

Het is noodzakelijk dat ieder personeelslid dat in contact komt met de persoon met dementie op de hoogte is van het gebruik van de pop en hier positief tegenover staat alvorens de pop wordt aangeboden bij de bewoner. Het gebeurt al eens dat niet iedereen akkoord gaat met dit gebruik. Het is dan aangeraden de voordelen te benadrukken en voor iedere afzonderlijke situatie een goede afweging te maken. Een éénduidige werking, personeelsleden die aan dezelfde koord trekken, is van groot belang voor de bewoners.

Indien mogelijk is het aangewezen medebewoners te informeren. Dit om ongewenste reacties te voorkomen. Sommige personen vertonen openlijk hun afkeur voor de pop. Hierdoor is het van belang om uit te leggen waarom de pop gebruikt wordt en hen duidelijk te maken dat ze niet verplicht zijn deel te nemen aan dit soort activiteiten.

Introduceer de pop indirect door ze op verschillende plaatsen te leggen om vrije interactie te verkrijgen, bijvoorbeeld op de stoel naast de persoon met dementie, neem de pop zelf op de arm en wandel eens voorbij...

Zorg ervoor dat familieleden op de hoogte zijn van het gebruik van de pop en geïnformeerd zijn over het nut voordat ze oog in oog komen te staan met hun familielid die gebruik maakt van de pop. Dit kan erg confronterend zijn.

De informatiebrochure kan een hulpmiddel zijn om familieleden te informeren.

Met dank aan

Deze richtlijnenbundel behoort tot de uitwerking van ons eindwerk in de bachelor ergotherapie aan de PXL te Hasselt. Er werd door het kennisatelier Archipel, Bejaardenzorg Grauwzusters Limburg, partner van het Limburgs Netwerk Dementie al heel wat onderzoek gedaan naar de effectiviteit van het gebruik van poppen bij personen met dementie in een woonzorgcentrum. Daaruit kan geconcludeerd worden dat het actief aanbieden van een pop als stimulerend materiaal een positief effect heeft op het gedrag van de personen met dementie. Naast het inlezen van deze studies en andere wetenschappelijke literatuur werden er ook interviews afgenomen in woonzorgcentra. Zowel verschillende disciplines binnen het personeel als familieleden van de personen met dementie werden bevroegd. Er kan gesteld worden dat er heel wat gebruik gemaakt wordt van stimulerende materialen. Wanneer er wordt gekozen voor het gebruik van poppen kan opgemerkt worden dat de uitwerking van het gebruik nog wat extra aandacht verdient. Er is nood aan richtlijnen die een brug vormen tussen wetenschappelijke studies en de werkvloer.

Naast deze richtlijnenbundel werd er een informatiebrochure opgesteld om familieleden van personen met dementie in te lichten over het gebruik van de pop in het woonzorgcentrum.

Graag willen we woonzorgcentra die hun steentje bijdroegen aan dit onderzoek bedanken alsook alle familieleden die nuttige informatie met ons hebben gedeeld.

Referentielijst

Ellingford, J. et al., (2007). Using dolls to alter behaviour in patients with dementia. *Nursing Times*, 103(38). 36-37.

Fraser, F. & James, I.A., (2008). Why does doll therapy improve the well-being of some older adults with dementia? *Psychology Special Interest Group for the Elderly (PSIGE)*, 105. 55-63.

Lash, M.F., (2005). My dahling bear! *The Journal of Gerontological Nursing*, 31(8), 54-56.

Mackenzie, L., Wood-Mitchell, A. and James, I.A, (2007). Guidelines on using dolls. *Journal of Dementia Care*, 15(1), 26-27.

Mackenzie, L. et al., (2006). A pilot study on the use of dolls for people with dementia. *Age and Ageing*, 35(4), 441-444.

Scott, B., (2002). Dolls in dementia care. *Journal of Dementia Care*, 11 (2). 13.

Turner, F. & Shepherd, M., (2014). Doll therapy in dementia care: A review of current literature. *Communicare eJournal*

Voor verdere informatie

Voor verdere informatie kan u terecht bij de referentiepersoon dementie van het woonzorgcentrum:

8.3 Bijlage 3 Informatiebrochure

Hoe sluit je aan bij de beleving van een persoon met dementie?

U kan als familielid/kennis mee helpen om de voordelen van het gebruik van de pop te versterken door u op de eerste plaats empathisch op te stellen en in de beleving van uw familielid te treden. Iedere persoon met dementie heeft een eigen beeld over de pop. Stel de persoon vragen zoals 'is het een jongen of een meisje', 'hoe heet hij/zij' om te weten te komen hoe hij/zij deze ziet. Het is de taak van de omgeving om dit beeld te bevestigen en hier niet tegenin te gaan.

Hoe kan jij als familielid bijdragen aan het positief effect van het gebruik van de pop?

Op de afdeling wordt de pop door verschillende disciplines aangeboden zoals door de ergotherapeut, kinesisten, verpleeg- en zorgkundigen.

Enkele tips:

- Gebruik de naam die de persoon met dementie aan de pop geeft
- Behandel de pop op dezelfde manier
- Blijf niet aandringen als de pop niet het gewenste effect uitlokt.

Wanneer u als familielid nood heeft aan meer informatie kan u terecht bij het betrokken personeel van de afdeling of de referentiepersoon dementie.

Het gebruik van de pop kan bij uw familielid volgende voordelen opleveren:

- De aanwezigheid van de pop wekt positieve gevoelens op zoals liefde en gehechtheid.
- Zintuiglijke prikkels stimuleren de persoon waardoor deze actiever kan worden.
- De pop beïnvloedt de communicatie:
  - o de pop kan een onderwerp zijn waarover gepraat kan worden
  - o de persoon met dementie kan a.d.h.v. de pop onbewust informatie overbrengen
  - o u kan verbale boodschappen ondersteunen door gebruik te maken van de pop
- Een pop is een heel herkenbaar voorwerp dat veiligheid met zich mee brengt.
- De persoon met dementie neemt soms opnieuw een verzorgde rol op tegenover de pop.
- Mogelijk kan onrust afnemen bij de persoon met dementie.

Informatiebrochure

voor familieleden van personen met dementie

Het gebruik van poppen als stimulerend materiaal bij personen met dementie in een woonzorgcentrum

Afstudeerproject van
Katrien Schepers en Defne Demir

Hogeschool PXL in samenwerking met
het Expertisecentrum Dementie
Contact Vlaanderen

<p>Voorwoord</p> <p>Dementie is een ziekte waar meer dan 122 000 Vlamingen aan lijden. Deze groep wordt steeds groter waardoor er ook meer onderzoek wordt gedaan om deze mensen een zo kwaliteitsvol leven te bieden.</p> <p>De uitwerking van richtlijnen voor het gebruik van poppen bij personen met dementie kadert binnen een bachelorproef aan de hogeschool PXL, Hasselt.</p> <p>Deze informatiebrochure is tot stand gekomen in samenwerking met het Expertisecentrum Dementie Contact Limburg. Ook het woonzorgcentrum Toermalien gaf ons de gelegenheid tot observatie en overlegmomenten. Er wordt getracht u, als familielid, te informeren over het gebruik van stimulerende materialen, meer bepaald over het gebruik van de pop bij personen met dementie in een woonzorgcentrum.</p>	<p>Een stimulerende omgeving bij personen met dementie</p> <p>Dementie, de ziekte van de 21^e eeuw verandert niet alleen het leven van de persoon zelf maar ook de omgeving zal de gevolgen hiervan opmerken. Door de veroudering van de hersenen die afwijkt van de normale veroudering gaat er steeds meer opgeslagen informatie verloren. Hierdoor zal het gedrag van de persoon veranderen waarbij geheugenverlies centraal staat. Als familielid kan er worden ingespeeld op de noden van de persoon met dementie door de omgeving zo aangenaam mogelijk te maken. Door het gebruik van stimulerende materialen worden verschillende zintuigen aangenaam geprikkeld. In deze brochure wordt het gebruik van poppen bij personen met dementie toegelicht. ‘Doll therapy’ is een manier die zorgverleners toepassen om angst te verminderen en vreugde te brengen bij personen met dementie.</p> 	<p>Enkele getuigenissen</p> <p><i>“Als ik zie hoe blij mijn moeder is wanneer ze met de pop bezig is, waarom zou ik ze haar dan niet geven.”</i></p> <p><i>“Ze zeggen dat de pop een herkenbaar voorwerp is waardoor ze zich veilig voelt.”</i></p> <p>Voor verdere informatie kan u terecht bij de referentiepersoon dementie van het woonzorgcentrum:</p>
--	--	--